

**ผลของการประเมินและแนะนำเรื่องการให้นมแม่
ที่แผนกตรวจโรคผู้ป่วยนอกกุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
จิตติมา ไพรณะฮก**

วัตถุประสงค์ : เพื่อศึกษาผลของการประเมินและแนะนำเรื่องการให้นมแม่ โดยพยาบาลส่งเสริมการให้นมแม่
นำหน้ากตัวของทารก และศึกษา

วิธีการศึกษา : การศึกษานี้เป็นการศึกษาแบบ Retrospective Cohort Study Design โดยรวบรวมข้อมูลจากเวชระเบียนของทารก
มารับบริการที่แผนกตรวจโรคผู้ป่วยนอกกุมารเวชศาสตร์ ระหว่าง 1 พฤศจิกายน พ.ศ.2548 – 31 มีนาคม
พ.ศ.2549 และตรวจพบว่ามีปัญหาน้ำหนักตัวลดลงหรือน้ำหนักเพิ่มขึ้นน้อยกว่า 20 กรัมต่อวัน และ/หรือมารดามีปัญหาเรื่อง
การให้นมแม่ การศึกษานี้แบ่งทารกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มควบคุม (control group) ที่ได้รับการประเมินและคำแนะนำทั่วไปเรื่อง
ปัญหาการให้นมแม่ (routine evaluation) และกลุ่มศึกษา (intervention group) ที่ได้รับการประเมินและแนะนำเรื่องการให้นมแม่
เป็นรายบุคคลโดยพยาบาลส่งเสริมการให้นมแม่ ซึ่งจะได้รับการประเมินปัญหาต่างๆของการให้นมบุตร ได้แก่ ปัญหาหัวนม
และเต้านมของมารดา, วิธีการอุ้มบุตร, ท่าทางการให้นมแม่, ปัญหา tongue tie ของทารก รวมทั้งประเมินทัศนคติในการให้นม
แม่และความมั่นใจในการให้นมแม่ของมารดา

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน, ปัญหาเกี่ยวกับการให้นมแม่และผลการประเมินทักษะของมารดาในการให้นม
แม่ใช้การวิเคราะห์ทางสถิติโดยวิธี Descriptive statistics การศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างทารกทั้งสองกลุ่มใช้การ
วิเคราะห์ทางสถิติโดยวิธี Independent Student *t*-test สำหรับ continuous variables และใช้การวิเคราะห์ทางสถิติโดยวิธี
Chi-Square Test สำหรับ categorical variables การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อน้ำหนักตัวทารกที่เพิ่มขึ้นมากกว่า 20 กรัมต่อวัน
ใช้การวิเคราะห์ทางสถิติโดยวิธี multiple logistic regression

ผลการศึกษา : ทารกคลอดครบกำหนดที่มีปัญหาเรื่องน้ำหนักตัวลดลงหรือน้ำหนักเพิ่มขึ้นน้อยกว่า 20 กรัมต่อวัน และ/
หรือมารดามีปัญหาเรื่องการให้นมบุตร มีจำนวนทั้งหมด 137 คน แต่มีทารกที่เข้าเกณฑ์การคัดเลือกประชากร จำนวน 105
คน แบ่งเป็นเพศชาย 50 คน (47.60%) และเพศหญิง 55 คน (52.40%) โดยมีค่าเฉลี่ยอายุครรภ์ คือ 38.38 สัปดาห์ (SD 1.23
สัปดาห์) และน้ำหนักตัวแรกเกิด 3,173.42 กรัม (SD 399.50 กรัม)

ผลการศึกษากลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน และกลุ่มศึกษา จำนวน 75 คน พบว่า ข้อมูลพื้นฐานของทั้งสองกลุ่ม
ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่กลุ่มศึกษามีน้ำหนักตัวต่อวันเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุมหลังจาก
ได้รับคำแนะนำ (41.47 ± 11.16 กรัม เปรียบเทียบกับ 20.45 ± 4.88 กรัม; $p < 0.01$) การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อน้ำหนักตัวที่
เพิ่มขึ้นมากกว่า 20 กรัมต่อวันโดยวิธี multiple logistic regression พบว่า การประเมินและแนะนำเรื่องการให้นมแม่โดย
พยาบาลส่งเสริมการให้นมแม่ มีผลต่อน้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้นมากกว่า 20 กรัมต่อวัน อย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.01$)

ปัญหาเกี่ยวกับการให้นมแม่ของมารดาที่มารับบริการที่พบบ่อยที่สุดในทารกทั้งสองกลุ่ม คือ ปัญหาเจ็บ
หัวนมของมารดา และปัญหาที่พบบ่อยที่สุดจากการประเมินทักษะของมารดาในการให้นมแม่โดยพยาบาลส่งเสริมการให้
นมแม่ คือ ปัญหาท่าทางการอุ้มของทารกที่ไม่ถูกต้อง

สรุป : จากการศึกษานี้ พบว่า การให้การประเมินและแนะนำเรื่องการให้นมแม่แก่มารดาที่มารับบริการที่แผนกตรวจโรค
ผู้ป่วยนอกภายใน 2 สัปดาห์หลังคลอดบุตร มีผลต่อน้ำหนักตัวทารกที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จในการเลี้ยงลูก
ด้วยนมแม่

EFFICACY OF BREASTFEEDING EVALUATION AND SUPPORT PROGRAM AT THE PEDIATRIC OUTPATIENT DEPARTMENT SIRIRAJ HOSPITAL

Jittima Praikanahok

Objectives : The objectives of this study were to determine the effect of an individualized breastfeeding evaluation and support program carried out by a Lactation-advocate nurse (LAN) on the rate of weight gain in the infants and to ascertain the most common types of breastfeeding problems found in infants post hospital discharge.

Methods : The study was a retrospective cohort study. The data from medical records of infants age 0-60 days who had poor weight gain and/or breastfeeding problems and received care at the Pediatric Outpatient Department Siriraj Hospital between 1 November 2005 and 31 March 2006 were retrieved. The infants were non-randomly assigned to the control group and the intervention group based on the judgment of the pediatricians at the outpatient department. The control group received the usual verbal assessment to breastfeeding problems and routine evaluation, while the intervention group received breastfeeding problems assessment by history-taking (nipple pain, nipple cracks, breast pain, problems with the infant latching or suckling, lack of confidence in their ability to breastfeeding) and individualized evaluation, support, and follow up according to a program developed by the LAN.

Data analysis : Descriptive statistics were used to analyse the demographic characteristics and frequency of breastfeeding problems. Comparisons of the continuous parameters between control group and intervention group were performed by independent Student *t*-test, the Chi-Square test were used for the categorical variables. Multiple logistic regression analysis was introduced to assess the predictors of weight gain ≥ 20 grams/day.

Results : A total of 137 infant medical records were reviewed for eligibility; 105 infants (50 males, 55 females) were exclusively breastfed during the study visits. The mean gestational age of infants was 38.38 weeks (SD: 1.23 weeks) and the mean birth weight was 3,173.42 grams (SD: 399.50 grams).

Seventy-five infants were assigned to the intervention group and thirty infants to the control group. There were no statistically significant differences of the baseline characteristics between the two groups. The mean weight gain per day at follow up visit of infants in the intervention group was significantly higher than that of the control group (41.47 ± 11.16 grams vs. 20.45 ± 4.88 grams; $p < 0.01$). Multiple logistic regression analysis showed that significant ($p < 0.01$) predictor of weight gain ≥ 20 grams/day was an individualized breastfeeding evaluation and support program by a LAN. The most frequent breastfeeding problem was nipple pain and the most common problem after the LAN evaluation was difficulties with latching on.

Conclusion : This study provides preliminary evidence that an outpatient-based breastfeeding evaluation and support program within 2 weeks of post-partum period was an effective program for weight gain which is a key indicator of successful breastfeeding.